

Posvícenské hodování, výslužky a hodule

Posvícení je posvícení – ať žije posvícení! Posvícení se nedá dekretovat a nedá se zapovědět, nedá se rozebírat mozkiem ani pytvat perem, nedá se zatratit ani opěvovat, dá se jen jíst, pít, tančit, výskat – ať žije posvícení! Ostrov v mizérii hubeného života, odkopnutí všech starostí, zapomenutí celého hubeného roku, nejmasnější materialismus, nejučtější květ prostého lidského srdce, to je posvícení – ať žije! Pranic mně nevaďí, že hlavní věc při posvícení je jídlo a pítí, naopak! Kdo sobě neváží božích darů, kdo nejlí rád dobře, není hoden, že naň slunko svítí.¹¹⁸

Posvícení se odedávna těšilo významu velké lidové slavnosti, bylo příležitostí k oddechu a veselí a k dobrému jídlu, bylo svátkem všech, dnem, kdy se celá obec společně veselila. V těch dnech musí se každý obyvatel bez výminky víru veselého zúčastnit, děj se, co děj, a hospodáři nelze zdržet svou čeleď, jinak by u něho nezůstala.¹¹⁹ Příprava k slavení, začínající dva týdny před svátkem, zastihuje celý dům: v úpravě jeho vnějšího vzhledu a úklidu vnitřního zařízení, v zásobení poživatinami všeho druhu a v přípravě jídel. Úpravy se týkají i veřejných prostranství obce, zdobí se kostel či kaple. K nadcházejícím svátečním dnům náleží obstarat si nové ošacení: *Je nastrojen jako o posvícení*, praví lidové rčení.

Na jihovýchodě Moravy bylo zvykem vylepšit fasádu domu i jeho interiér tradiční ornamentální výzdobou. Tak to zaznamenal kronikář Čejče v roce 1883: *Ženské mazaly, líčily podrovnávky, pěchovanú zem v izbě a v síni vyrovnaly blatem (žlutá hlína s plevami), suchú potem posypaly žlutučkým pískem po prostředku a kolem stěn vysýpaly pěkný rozmarýnek a v rožkách květy.*¹²⁰ Na Podluží, a bylo to tak i na Hornácku, ženy na hliněnou dusanou podlahu jizby vylévaly vodou různé ornamentální obrazce jedním nepřetržitým tahem ruky, jednoduché i složitější, do obloučků, osmiček, spirál, vlnek, kruhů ze smyček.

V jiných krajích dávali lidé na své domy znamení značící, že se chystá posvícení. V Moravské Třebové zavěšovali na domy *Kirmesfändl*, malé praporky, na nichž byla znázorněna husa. V Lanškrouně děti vystřihovaly z papíru praporky, olepovaly je svatými obrázky a na tenkých hůlčičkách zastrkovaly za okenní rámy.¹²¹ V mnoha obcích na Novojičínsku hleděly z domovních vikýřů kostelní praporky nebo *krmášové korouhve* z barevného papíru, vyráběné dětmi.¹²²

Hostiny

Povaha hostiny je hlubší než pouhé nasycení. Hostina je něčím obřadním, posvátným, rituálním. Protože je spojena s dostatkem, vzbuzuje naději lidí v lepší zítřek. Jedná se o společné jídlo, o potěšení z jídla, o vědomí hojnosti, jejíž slavnostní ráz je dotvářen nevšedním oděvem, místem, časem, gesty, mluvou. Společné jídlo má účastníky hostiny trvale spojovat, vytvářet sociální pouto, doslova příbuzenství, čímž se také rodina či kmen může rozšiřovat v rod.¹²³ To vše platí pro posvícenské hodování.

Bohatá tabule vystihuje posvícení jako svátky hojnosti a dobrého bytí. Chystali se na ně bez rozdílu všichni, chudí i bohatí, zemědělci, řemeslníci i dělníci. Každý byl ochoten po delší čas strádat, aby si jednou v roce popřál. *I nejchudší opatřují si na posvícení kousek masa; koláče a buchty jsou i v chatě nejnuznější.*¹²⁴

Čím vším byli hosté o posvícení uctěni na sklonku 16. století, líčí staročeská divadelní hra *Sedlské posvícení*. Hostitel sedlák Kouba pobízí své hosty, aby sedali ke stolu, a tu už chasník Brož přináší na stůl jídla: masné zelí, husu, pečené prase, hrách, kroupy se švestkami, vodvářku s peckami, sýr na pánvi, klobásu s octem a cibulí, jelita, jitrnice a další pokrmy.¹²⁵

O selském posvícení i s výčtem jídel se zpívá v písních, jako v této, z kramářské produkce:

*Raduj se kmotře Dvořáku!
budem veselí;
bude u nás posvícení,
dá Bůh v neděli:
vola jsme již zabili,
prasata jsme pobili,
čtyry husy náležitě
jsme ukrmili.*